

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #34

PHILOLOGY,
SOCIOLOGY AND CULTUROLOGY

Paris

30.10.2020- 31.10.2020

U.D.C. 316+8.2+8.1.1.1.1.1 +8.0.1.8+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(30.10.2020) - Warszawa, 2020.

ISBN: 978-83-66401-71-6

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Publikacja elektroniczna.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2020

ISBN: 978-83-66401-71-6

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

C. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Čekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

N. Yuriychuk, Ph. D in Pedagogics, Assistant Professor, Assistant Professor at the Chair for Ukrainian Linguistics and Methods of Education SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical Hryhorii Skovoroda University», Ukraina

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

I. Bulakh PhD of Architecture, Associate Professor Department of Design of the Architectural Environment, Kiev National University of Construction and Architecture

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPУ im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

M. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ДИСКУРСІ	
Грабовська І.М.	5
АНГЛОМОВНІ ГАЗЕТНІ ЗАГОЛОВКИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	
Слаба Т.О., Сидорук Г.І.	9
ІНДИВІДУАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС ДОДАТКОВИХ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ ЯК КОМПОНЕНТ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ	
Кравченко Т.В.	13
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ	
Бамбура А.І., Сидорук Г.І.	16
ПРИНЦИПИ ПЕРЕДАЧІ ІДИОМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	
Сидорук Г.І., Дзень Ю.Р.	23
ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ	
Руденко В. О., Сидорук Г.І.	28
MORPHOLOGICAL AND SEMANTIC NEOLOGISMS IN TOURISM INDUSTRY	
Dziubina O. I.	32
DOCUMENTS CARTOGRAPHIQUES ANCIENS EN TANT QU'OBJETS DU PASSÉ ET ŒUVRES D'ART DANS L'ACTIVITÉ DE LA BIBLIOTHÈQUE (EXPÉRIENCE DE TRAVAIL DANS LA SALLE DE CARTOGRAPHIE DE LA BIBLIOTHÈQUE NATIONALE D'UKRAINE V.I. VERNADSKYI)	
Uvarov Y., Melnychuk V.	36
ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ	
Негребецька О. М., Стукаленко З. М.	39
РОЛЬ ДЕТЕРМІНАТИВІВ-КВАНТОРІВ У СТРУКТУРІ СУБСТАНТИВНИХ СПОЛУЧЕНЬ	
Дроф'як Н. І.	41

ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ДИСКУРСІ

Грабовська І.М.

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник Центру українознавства філософського ф-ту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ.

Ключові слова: українська філософія, національні філософії, філософія в Україні, методологія, критерії, культура.

Із настанням доби новітньої української незалежності (від 1991 р.) надзвичайно активізувались дослідження методологічних засад філософського розуму, як, власне, і великої кількості концепцій і теорій, «викинутих на смітник історії» советською заідеологізованою філософською традицією під достатньо умовною назвою «марксизм-ленінізм». Умовною, оскільки той різновид марксизму, який існував в СРСР був достатньо далеким від автентичного вчення К. Маркса. І не вся теоретична спадщина В.І. Леніна увійшла в коло дослідження советських філософів.

Однією з драгливих тем пострадянського філософського розуму стало з'ясування співвідношення понять «українська філософія»/ «філософія в Україні».

Варто зазначити, що навіть у межах існуючого єдино можливого в часи УРСР класового підходу до філософських теорій та постатей філософів, все ж автори намагались певним чином вирішити дане питання, попри його «дисидентність», адже так чи інакше питання українськості філосо-

фії виводило на проблему національної філософії.

Один із найталановитіших істориків філософії, В. Горський слушно зауважував: «Давно вже помічено певну тенденцію в розвитку культури, згідно з якою інтерес до осмислення минулого зростає пропорційно до масштабу зрушень, що відбуваються в актуальному житті суспільства» [1, с.57]. І далі: «Чим глибшою є криза сучасного стану людини, тим гостріше відчувається потреба самовизначення себе, свого народу в просторі й часі як запорука усвідомлення сутності власного «Я» і того місця, яке посідає і мусить посісти мій народ у світі, що змінюється» [1, с.57-58].

Пошуки методологічних підходів для розв'язання проблеми «українськості»/ «неукраїнськості» філософії на цих теренах активно продовжуються і сьогодні. Проте, вже існує певний консенсус із цього питання, який дозволяє принаймні розмисел на вказану тему поза жорсткими ідеологічними табу. Безумовно позитивним моментом є також можливість вільної відкритої дискусії з даного питання; створення нових концепцій та підходів.

У межах зазначеного дослідження ведуться наполегливі пошуки критеріїв, які б дозволили відносити той чи інший феномен, а також постать філософа до української національної філософії. І хоча існують критичні статті, у яких виявлення критеріїв віднесення явища до певного типу філософії розглядається як достатньо помилковий шлях [3], все ж варто зазначити, що сама проблема вимагає пошуку характеристик, що дозволили б кваліфікувати філософське явище як приналежне до кола української/неукраїнської філософії.

Підтримуючи ідею В. Горського про системність застосування критеріїв щодо філософських явищ, вважаємо можливим і виправданим виділення певної низки таких показників, наприклад, щодо української філософії в еміграції. Це, насамперед, а) самовизначення авторів; б) виростання на ґрунті української культури; в) пряме звернення до проблем українського буття, навіть коли йдеться про абстрактні речі; г) мова. Варто зазначити, що в еміграції представлені були (у першому поколінні) як автори із Західної України (Шлемкевич, Мірчук, Кульчицький), так і «східняки» (Донцов, Маланюк, Костюк).

Вочевидь, щодо співвідношення української філософії на еміграції та української на теренах матірньої України, можна застосувати висновки щодо української літератури ХХ ст., зроблені Г. Грабовичем. Він писав, що існує дві окремі літератури: радянська й еміграційна. «Співвідношення між ними,

ролі, які вони відігравали на протязі історії, не були симетричні...» Та нехтувати емігрантською традицією не варто. «Вона ж бо представляє нам прецікаву гаму фактів і досвіду й подає перспективу, яка є конечна для того, щоб зрекоструювати тотальність українського життя в ХХ ст. – не тільки на еміграції, але й у радянській Україні; бо, якщо йдеться про доповнення офіційно прийнятого й допущеного образу дійсності, то навіть криве дзеркало є краще від жадного» [2, с.5]. Хоча, як видається, тут є певна частка спрощення: все ж контакти між літераторами та читачами в УРСР і на еміграції ніколи не переривалися, і в УРСР не легально завозилися опубліковані на Заході художні твори, тим більше, на Заході публікувалися такі вилучені з літературного життя твори, як роман Олесь Гончара «Собор».

Куди складнішим є виявлення критеріїв українськості/неукраїнськості філософії та постатей філософів на теренах України у радянський період. Так, дискусійним є сам факт існування філософії в УРСР у період з другої половини 1930-х до середини 1950-х років. Є окремі філософи, і то «привезені» з Москви (академік Омеляновський). Є уцілілі «червоні професори» (Острянин), але якість продуктів їхньої праці дозволяє сумніватися, що йдеться про філософські, а не про пропагандистські тексти.

Із середини 1950-х рр. починається відродження філософії в УРСР. Саме від цього часу є виправданим намагання віднести певну філософську по-

стать до кола національної культури. Проте, проблема полягає в їхній територіальній чи посутній належності до України. Тут можливими є кілька варіантів при виділенні критеріїв:

а) сильна модальність посутньої належності, часом демонстративна;

б) слабка модальність;

в) невизначеність, поєднання, своєрідний «філософський біпатризм»;

г) неналежність посутня, навіть демонстративна.

Усі наведені варіанти притаманні будь-якій країні, яка опинилася в колоніальному стані, в українському випадку – ще й поглибленому тоталітарним характером союзної влади та періодами посиленних репресій з боку місцевої адміністрації. Критерії «українськості» філософії в сильній модальності збігаються з тими, що маємо для філософів-політемігрантів. При цьому слід зважати, що марксизм може бути представлений тут як продовження націонал-комунізму. Такий шлях неминуче рано чи пізно робив значне число таких філософів політичними опонентами влади, вів до їхнього звільнення з роботи та/чи арештів. Тому найголовніші твори цих авторів друкувалися за кордоном і поширювалися в Самвидаві. Інший варіант – компроміс із владою, перехід на політично лояльні позиції, використання (часткове) російської мови в текстах при збереженні апеляції до реальних соціокультурних процесів, осмисленні світової філософської класики та сучасної філософії зі змістовно українських позицій (це не

лежить на поверхні, проте його можна виявити).

Слабка модальність – користування переважно російською мовою, звернення до «вселюдської» проблематики, але з інтенціями, які виказують знайомство авторів із низкою ідей властиво української філософії (відомо, що деякі твори, опубліковані ще до Другої світової війни чи в еміграції, були знайомі інтелігенції в УРСР). Відчутний струмінь української культури.

«Філософський біпатризм» – розчухнутість, роздвоєність між українською та російською філософськими традиціями, намагання поєднати їх. При цьому органічне звертання до українських реалій без глибинної закоріненості в національну культуру, намагання бути на рівні «вселенськості».

Посутня неналежність до української філософії, іноді демонстративне дистанціювання від української культури характерні для «загальносоюзної» гілки філософів, які так само дистанційовані й від російських філософських традицій, не приймають їх. Для них характерна советизована російська мова, опора на марксистську схоластику та на те з реального буття, що вкладається в тоталітарні ідеологічні конструкції та у практичні тоталітарні інтенції. Із останнім змикається напрям, який у советські часи можна було назвати «космополітичним», тобто той, що займався «просто» філософією науки, логікою тощо, спираючись на західні розробки та демонструючи лояльність до влади та панівної ідеології, хоча й не вкладаючись у неї.

Перші два варіанти варто віднести до розряду «українська філософія». Третій і четвертий – «філософія в Україні» (мова йде саме про советський період). Зі слабкої модальності з кінця 1980-х рр. можливий перехід до сильної, а можливе й залишення в колишньому стані. Так само з біпатризмом – можливий рух в одну чи іншу сторону, і з «космополітичною» філософією науки також. Але тут слід робити поправку на предмет філософських розмислів: наука об'єктивно космополітична, і деякі сюжети метафізики – також.

Висновки. Отже, таким чином, при вирішенні дилеми «українська філософія»/ «філософія в Україні» все ж за-

слуговують на увагу і розвідки, спрямовані на пошуки певних критеріїв такого поділу, попри існуючу критику ефективності виділення певного набору означених характеристик.

Література:

1. Горський В. Біля джерел. Нариси з історії філософської культури України. К.: Вид. дім «Киево-Могилянська академія», 2006. 262с.
2. Грабович Г. У пошуках великої літератури. К.: Інститут української археографії АН України, 1993. 56 с.
3. Лисий І. Проблема національної визначеності української філософії (Огляд публікацій 2005-2006 рр.). Могилянські історико-філософські студії. 2008. URL:file:///D:/%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%BD%D1%8C%202020/Lysyi_Problema.pdf

АНГЛОМОВНІ ГАЗЕТНІ ЗАГОЛОВКИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Слаба Т.О.,

студентка 2 курсу,

Сидорук Г.І.,

к. філол. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

***Анотація:** Стаття присвячена розгляду лексичних, стилістичних та синтаксичних особливостей газетних заголовків. Описано прийоми, типові помилки та труднощі перекладу газетних заголовків.*

Ключові слова: газета, газетний заголовок, лінгвостилістичні особливості, переклад.

Газети відіграють значну роль в сучасному житті. Газетну публіцистику називають літописом сучасності, адже вона є віддзеркаленням подій і звертається до щоденних проблем суспільства – політичних, соціальних, побутових, філософських тощо.

В газетах заголовки відіграє особливу роль. Заголовок покликаний виразити основну мету повідомлення, встановити контакт з читачем, привернути його увагу, викликати зацікавленість до теми матеріалу, що публікується. У той же час заголовки актуалізують найбільш важливу інформацію повідомлення та слугують дійовим засобом впливу на її сприйняття читачем. Внаслідок такої цілеспрямованості як в англійській, так і в українській пресі сформувався окремий стиль газетного заголовку із низкою притаманних йому лексико-граматичних та функціонально-стилістичних рис.

Особливий стиль заголовків газетних статей може спричинити певні складнощі при перекладі. Саме тому в

даній роботі увага, головним чином, приділяється особливостям англійських газетних заголовків, також в ній досліджуються та порівнюються заголовки англійської та української преси, відзначаються певні розбіжності між ними і пропонуються способи їх адекватного перекладу.

Мова газети та газетних заголовків неодноразово привертала увагу фахівців. Даному аспекту присвячений ряд робіт практичного і теоретичного характеру відомих учених і методистів. Перш за все, треба відзначити праці таких лінгвістів, як Арнольд І.В., Комісаров В.Н., Разинкіна Н.М., Федоров А.В., Скребнев Ю.М., Швейцер А.Д. та Дубенко О.Ю.

Мета дослідження полягає в комплексному описі та порівняльному аналізі лексики, що вживається в мові сучасної англійської та української преси в плані функціонування лексичних одиниць в газетних заголовках. В останні роки газетні заголовки стали предметом особливої уваги лінгвістів.

І це не випадково. Зріс обсяг інформації, яку читач отримує з газет. Пропорційно цьому зростає роль заголовка в структурі газетного тексту. Адже саме через заголовки можна довідатися про зміст надрукованих матеріалів, не витрачаючи часу на ознайомлення з надлишковою для того чи іншого читача інформацією. Заголовки повинні відповідати загальним вимогам, що висуваються до них. Простота, стислість, доступність характеризують заголовок. Водночас він є гранично стислою і влучно вираженою головною ідеєю статті. Заголовки швидко, наочно й адекватно відображають особливості мови газети.

Автори статей докладають максимум зусиль аби заголовок їх статті складався з якомога меншої кількості слів, при цьому передавав інформацію, про яку йдеться, і привертав до себе увагу читача. Так аби читач, побачивши заголовок, вже був зацікавлений придбати газету і прочитати саме ту статтю, заголовок якої йому видався цікавим з інформаційної точки зору *Italy's radio, TV workers on strike*:

1. *Apollo trail-blazers back relaxed and joking;*

2. *Back to work – to kill the bill;*

3. *Ugly noises from Los Angeles mayor's nest;*

4. *Convict sentenced to life for coffin girl kidnap.*

В першому прикладі заголовок стисло передає зміст інформації. Специфічна тільки стислість – опущення дієслова, вживання буквеної абрєвіатури. Жодних попередніх знань ситуа-

ції від читача не потрібно. У другому прикладі, навпаки, читач безумовно знайомий з ситуацією, він чекає на новини про подробиці повернення американських астронавтів, жартівливий епітет дуже багатий конотаціями; особиста форма знову відсутня по законах компресії; і нарешті, останні слова обіцяють читачеві, що замітка містить якісь відомості, отримані від очевидців. Третій заголовок добре запам'ятовується завдяки ритмі і чіткому ритму, і це важливо, оскільки стаття під ним – агітаційна. Вона закликає до боротьби проти біля, що обмежує право страйків. Четвертий дає дуже примарне уявлення про те, якою є тема статті, та зате орієнтує читача до описуваних фактів, їх оцінки і використовує гру слів: *Mayor's nest* омонімічне *mare's nest* – виразу, який означає безглузда вигадка; тут мова йде про махінації на виборах. Увагу привертає сатирична спрямованість заголовку – читач зацікавиться та захоче прочитати замітку.

Останній заголовок розрахований на любителів сенсаційних подій. Суть справи зжата в одному реченні і передана точно, але досить загадково, і примушує прочитати замітку з розповіддю про злочинця, що втікав із в'язниці, викрав дочку мільйонера з метою отримати за неї викуп, і заховав її в якомусь дерев'яному ящику; дівчину врятували, а злочинця засудили. Дуже характерне використання атрибутивного ланцюжка, сенс якого зрозумілий тільки після прочитання замітки [1, с. 267]. Зіставлення англій-

ських і українських заголовків дозволяє виявити ряд відмінних рис, які знаходять своє віддзеркалення в перекладі. Газетні заголовки мають ряд граматичних особливостей.

Так в англійських заголовках використовуються переважно дієслівні фрази (*Franko Plans Trial; TUC Chiefs Go over to Attack; Mortars Pin Down Lon Nol Force*), в яких дієслово *be* зазвичай вилучається (*Noel Fields Dead; 255 Released*), дії, що відбувалися у минулому, позначаються за допомогою дієслів в теперішньому часі (*Concorde Lands at Heathrow; Gen. Koenig Dies; World's Greatest Fair Ends*), а дії в майбутньому – за допомогою інфінітиву (*To Confront Rolls-Royce; Phone Repairers to Strike; Oil Sites Men to Return*).

Слід зазначити, що серед українських газетних заголовків набагато частіше використовуються іменні фрази (Взаємовигідна співпраця; Вручення медалі), а в дієслівних фразах широко застосовуються не тільки форми теперішнього, але і минулого і майбутнього часу (Конференція відкрилася; Пішла нова продукція; Вугілля буде більше; Агресор буде покараний).

Перекладаючи англійські газетні заголовки українською мовою, слід мати на увазі, що їхньою відмінною рисою є не тільки певні граматичні конструкції, але й так звана «заголовна лексика».

Лексичі заголовків англійських газет притаманне часте використання невеликої кількості спеціальних слів, що складають свого роду заголовний жаргон: *ban, bid, claim, crack, crash, cut,*

dash, hit, move, plea, quiz, rap, rush, slash. Відмінною особливістю такої заголовної лексики є не тільки частотність їх вживання, але й універсальний характер їх семантики. Слово *pact* в заголовку може означати не тільки пакт, але й договір, угоду, операцію. *Red* може означати і комуністичний, і соціалістичний, і прогресивний; *bid* означає і заклик, і запрошення, і спробу досягти певної мети [3, с. 120].

Одним з улюблених стилістичних прийомів, що використовуються в англійських газетних заголовках, є алітерація. Звичайно, застосування алітерації в українському варіанті повністю виключається, оскільки цей стилістичний засіб в українській мові застосовується вкрай рідко.

В англійській пресі стилістичні особливості заголовку публікації залежать від типу газети. У так званій якій пресі автори статей часто вдаються до використання алюзій на твори класичної літератури, а також всесвітньо відомих історичних особистостей. Ось низка досить виразних заголовків-алюзій у статей, розміщених у «*The Guardian*», «*Financial Times*», «*Newsweek*» та «*Business Week*»: «*In the shadow of a green monster*», «*Method to the Madness*», «*The importance of being Victor*», «*Much ado about Little as fans echo the insults of others*», «*Two men and a vote*», «*Three men and a joke*», «*Can Clarke be Caesar's wife?*» [2, с. 93].

Загалом у порівнянні з українською пресою англійські газети та журнали більш активно послуговуються різноманітними фонетичними стилістич-

ними прийомами та римуванням, що пояснюється можливостями, які надає фонологічна структура мови. Типовими для багатьох широковідомих журналів (*Newsweek*, *Business Week*, *The Economist*) є невеликі за розміром замітки зі стислими алітерованими або римованими заголовками: «Fantastic Plastic», «Cloning Clowns», «Perils of Populism», «Force against Freedom», «Hiring and Firing», «Double Trouble», «The Battle in Seattle», «Toxic taxes» (*The Economist*), «Friend or Foe?», «Challenger for new *Chancellor*» (*Financial Times*), «*Dollars for Scholars*» (*Newsweek*) [2, с. 95].

Далеко не завжди слід виходити з поширеного принципу, що переклад заголовок не є складним, бо спочатку ми перекладаємо саме повідомлення або статтю, а потім вже, виходячи з їхнього змісту, і заголовок. По-перше, не можна вважати, що у будь-якому випадку ми можемо довільно змінювати заголовки, як це робить багато хто з перекладачів, що починають, даючи тій або іншій статті свій власний заголовок, що нехай навіть іноді краще відображає її зміст. Основним завданням перекладача є адекватна передача особливостей того або іншого англійського або американського заголовка, а це означає, що необхідно передати не тільки зміст, але і форму заголовка, не порушуючи, звичайно, при цьому норм української мови і стилістичних норм, прийнятих в українських газетах. По-друге, недосвідченому перекладачеві особливо необхідно розвинути в собі здатність швидко розуміти

газетні заголовки, бо тільки тоді він зможе без зайвої витрати часу орієнтуватися в газетному матеріалі, вибрати потрібну статтю або замітку, опустивши всякого роду неістотні матеріали [4, 212].

Тому можна рекомендувати тренуватися перекладати заголовки без попереднього знайомства зі статтею. Ретельний аналіз всіх особливостей заголовків в більшості випадків дозволить якщо і не перекласти заголовок, то хоча б зрозуміти, про що йдеться, а нерідко такий аналіз дозволяє перекласти заголовок без знайомства зі змістом самого повідомлення.

Література:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка: Учебное пособие для студентов педагогических институтов по специальности «Иностранный язык» / И. В. Арнольд. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1990. – 300 с.
2. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / О. Ю. Дубенко. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 224 с.
3. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода. – М.: Международные отношения, 1980. – С. 117-131.
4. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учебник для ст. ин-тов и ф-тов ин. яз. / В.Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 253 с.
5. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика. О газетно-информационном и военно-публицистическом переводе / А. Д. Швейцер. – М.: Военное издательство Министерства Обороны СССР, 1973. – С. 160-206.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС ДОДАТКОВИХ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ ЯК КОМПОНЕНТ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Кравченко Т.В.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»

Ключові слова: іноземна мова; фахівець; професійна діяльність; освіта.

Keywords: foreign language; specialist; professional activity; education.

У підготовці фахівців у вищих професійних навчальних закладах спостерігаються різні тенденції. Це і безпосередня підготовка до майбутньої професійної діяльності, це і засвоєння основ професійних знань, це і підготовка майбутніх фахівців до індивідуального самостійного вдосконалення після закінчення навчального закладу протягом життя [1]. Поняття «вища освіта» в різні часи та для різних професій і спеціальностей могло бути також різним. Одні спеціальності орієнтувались на засвоєння значною мірою стандартизованих знань та вмінь з метою їх використання на посадах, особливості діяльності на яких можливо було більш-менш чітко визначити, коли спостерігалось навіть бажання стандартизувати певні посади, що дозволяло відносно легко замінювати працівників у разі необхідності. Інші спеціальності, навпаки, хоч і мали у своїй основі єдині знання та вміння, узагальнені та стандартизовані у змісті освітніх програм, потребували у професійній діяльності від фахівця вирішення складних

задач, часто унікальних за своїм змістом. В такому випадку підготовка фахівця значною мірою орієнтується на формування готовності для подібної діяльності, в процесі навчання йдеться більше про розвиток творчих здібностей поряд з міцним засвоєнням необхідних для конкретної діяльності знань та умінь. У професійній діяльності спостерігаються також різні умови зайнятості працівника, коли потрібним в кожному окремому випадку стає комплекс конкретних додаткових знань та вмінь [2]. Така ситуація може виникати коли змінюються потреби суспільства у конкретних видах діяльності, а також, коли конкретний фахівець має свої особисті наміри, цілі, план професійного розвитку, прагне досягти певного духовного та матеріального стану. В подібних випадках серед багатьох необхідних передумов, необхідних для вдосконалення фахівця, до комплексу додаткових знань та вмінь може належати знання іноземних мов. Відомо, що у вищих навчальних закладах, як правило, ведеться підготовка з іно-

земних мов або для конкретних спеціальностей (філолог, викладач, перекладач, фахівець із знанням іноземної мови), або як загальноосвітня дисципліна з урахуванням особливостей конкретної спеціальності. В таких випадках йдеться про мовні та немовні вищі навчальні заклади, спеціальності тощо. «Мовний» навчальний заклад за визначений час навчання, як правило, не може охопити усі аспекти майбутньої професійної діяльності фахівця. Тим більш у сучасну інформаційну епоху, для якої є характерними часті значні зміни, різноманіття інформації, типів та умов діяльності. «Немовний» навчальний заклад також, як правило, не може дати майбутньому фахівцю достатньої компетентності в області іноземних мов. Серед різноманітніших причин існування такої ситуації (наприклад, недосконалі методики, недостатня попередня підготовка студентів тощо) основною можна назвати необхідність приділяти увагу засвоєнню знань та умінь, потрібних для діяльності за основною спеціальністю фахівця. Тут є також свої проблеми, які ми не будемо докладно розглядати у даній роботі. Для «немовних» спеціальностей в сучасному світі великого різноманіття та широких можливостей складається ситуація, коли в одних випадках професійної діяльності (принаймні на обмежений період) може взагалі бути потрібним знання іноземної мови. Фахівець і без знання іноземної мови може в такому випадку успішно працювати, іноді, навіть

при бажанні, він не може засвоїти іноземну мову, оскільки завантажений іншими професійними завданнями, мусить засвоювати великий обсяг інших знань та умінь. В інших випадках, навпаки, фахівцю може бути потрібним знання німецької мови для конкретної професійної діяльності. І це не тільки читання спеціальної літератури або пошук інформації за допомогою словників та інших допоміжних засобів [1]. За умови тривалої роботи у зарубіжних країнах бажаним, і, навіть, необхідним стає знання мови, що наближається до рівня носія цієї мови. В деяких випадках можуть бути потрібними підвищені компетентності у конкретних видах мовної діяльності: переклад, створення складних письмових текстів іноземною мовою, коли існують високі вимоги до форми та змісту тексту, коли потрібно є ще і висока продуктивність такої діяльності, що потребує оволодіння комплексом відповідних знань та умінь.

Висновок. В сучасну інформаційну епоху, для якої характерними є значні зміни майже в усіх сферах, а також велике різноманіття умов та можливостей професійної діяльності, актуальним стає чітке визначення рівня, обсягу володіння іноземною мовою для конкретного фахівця. Поряд із знаннями, які здобуваються в процесі планових занять, потрібно ще визначити комплекс додаткових знань та умінь. Цей комплекс визначається на період навчання, та, коли стають більш відомими умови праці фахівця,

на подальшу перспективу. Перспективним для подальших досліджень стає визначення змісту такого комплексу для типових випадків, а також визначення методів оволодіння таким комплексом.

Література

1. Кравченко Т. В., Огієнко В. П. Планування самостійної роботи в процесі

вивчення іноземної мови та перекладу: навчально-виховні аспекти. Молодий вчений. 2018. №5. С. 527-530.

2. Кравченко Т. В., Огієнко В. П. Іноземна мова для спеціальних цілей: особливості індивідуальної самостійної роботи студентів. Science, Research, Development. Philology, sociology and culturology (London, 30.10.2019-31.10.2019): Monografia pokonferencyjna. № 22. С. 7-8.

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ

Бамбура А.І., Сидорук Г.І.,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна

***Анотація:** У статті обґрунтована проблематика та способи перекладу фразових дієслів у період глобального розвитку перекладознавства. У зв'язку з цим виникає неабияка потреба у коректному перекладі і порозумінні між людьми, а так як англійська мова залишається інтернаціональною, то всі її структури повинні бути чітко проаналізовані і вивчені. Оволодіння мовною ідіоматикою є дуже важливим в роботі перекладача, а лінгвістична компетенція демонструє його професіоналіз. Феномену фразових дієслів характерна висока частотність використання та поширення, а також вивчення фразових дієслів забезпечує збагачення словникового запасу, розвиває пам'ять та критичне мислення. Їх вважають базою англійської мови, а при перекладі надзвичайно важливо визначити семантичну структуру та інформаційний зміст, відчувати нюанси вихідного тексту з перекладеним, врахувати концептуальні особливості фразових дієслів. У статті розглянуто вплив фразових дієслів на текст в цілому, шляхи вирішення проблем їх перекладу із застосуванням морфологічного та синтаксичного способів, що вказує на професійність і компетентність перекладача.*

Ключові слова: фразове дієслово, перекладознавство, граматична структура, синтаксис, полісемія, граматичні трансформації, прагматично- стилістичні аспекти, постпозитив.

Актуальність дослідження. Перекладознавство є однією з найбільш досліджуваних наук. Це пояснюється тим, що у період глобалізації, соціально-економічного, технологічного розвитку потреба в перекладі перейшла на новий рівень. Все більше людей потребує грамотного та лаконічного перекладу, де вихідний текст збігається з перекладеним, і перекладач не відходить далеко від змісту, а робить його максимально наближеним до оригіналу. Проте, коли ми говоримо про письмовий переклад, то у ньому все відбувається значно складніше. Саме при

письмовому перекладі перекладач має зважати на всі граматичні структури, правильно перекладати, урахувувати міжмовні та міжкультурні особливості, дотримуватися відповідної структури. Однією з найбільш складних тем є способи перекладу фразових дієслів. Цей цікавий аспект є невід'ємною частиною англійської мови. Проблеми виникають саме при перекладі, тому що ні в українській ні в російській мовах не існує фразових дієслів. Під фразовим дієсловом розуміють сполучення з прислівниковою або прийменниковою часткою (іноді з двома), яке становить

єдине семантичне та синтаксичне ціле [1, с. 4]. Джейн Поуві дає наступне визначення фразовому дієслову. Фразове дієслово – це поєднання «простого» дієслова (що складається з одного слова: *come, put, go*) і адвербіальної або прийменникової частини (*in, off, up*), що представляє єдину семантичну та синтаксичну одиницю: *come in – входить; give up – відмовлятися, залишити* [7, с. 9].

Аналіз досліджень і публікацій.

Варто зазначити, що тема фразових дієслів є досить актуальною, адже виникає неабияка потреба у коректному перекладі і порозумінні між людьми, а так як англійська мова залишається інтернаціональною, то всі її структури повинні бути чітко проаналізовані і вивчені. Дуже багато вчених досліджували цю тему, тому що досі рівнева належність цих одиниць не є визначеною. Фразові дієслова не тільки використовуються в усному мовленні, а й в письмовому, а також вони мають статус загального та спеціального вжитку. Вчені-лінгвісти О. Кунін, А. Ніколенко, Р. Сайд, Ф. Палмер, Т. Макартур, Р. Кірк, С.Грінбаум намагалися всебічно дослідити феномен фразових дієслів, яким характерна висока частотність використання та поширення.

Метою даного дослідження є повний аналіз фразових дієслів, а також їх класифікація. Завданнями є:

- визначення частотності вживання фразових дієслів,
- визначення їх значень та зображення різниці між звичайним дієсловом і фразовим,

- класифікація фразових дієслів,
- аналіз перекладу фразових дієслів.

Результати дослідження та їх обговорення. Оскільки фразові дієслова ще не були повністю досліджені, наша стаття могла б внести певну ясність щодо їхнього використання в повсякденному житті як в усному, так і письмовому мовленні. Оволодіння мовною ідіоматикою є дуже важливим в роботі перекладача, а лінгвістична компетенція демонструє професіоналізм перекладача.

Практично кожне дієслово греко-латинського походження, що асимілювалося в англійській мові, можна замінити відповідним фразовим дієсловом: *to find out – to discover, o blow up – to explode*, які перекладаються однаково. Перше дієслово означає відкривати, дізнаватися, досліджувати, а друге – підірвати, вибухнути. Слід зазначити, що носії мови надають перевагу фразовим дієсловом, оскільки вони максимально пов'язані з іншими частинами мови і забезпечують ефективність спілкування. Вивчення фразових дієслів забезпечує збагачення словникового запасу, розвиває пам'ять та критичне мислення. Одне й те саме дієслово з різними прийменниками має абсолютне різне значення: *get along – ладити, get away – від'їжджати, get away with – тікати від покарання, get back – повертатися, get by – зводити кінці з кінцями, get down to – приступати до, get in – проникати, попадати*. Тут зміна прийменників приводить до зміни значення всього виразу. На да-

ному етапі розвитку мови фразові дієслова виділяють в окрему підсистему англійської мови, яка потребує детального вивчення при перекладі, тому що існує декілька способів перекласти фразове дієслово, при цьому досвідчені перекладачі радять заздалегідь перевірити слово в словнику, а також виписати для себе ті фразові дієслова, які найважче запам'ятати, третьою порадою є застосування фразових дієслів у щоденному житті, а також вчитися замінити звичайне дієслово фразовим і орієнтуватися у їх диференціальних ознаках та чітко вивчити граматичну структуру, аби застосовувати фразові дієслова відповідно до норм мови.

Фразові дієслова вважають базою англійської мови, вони можуть складатися з двох, трьох слів, але більшість належить до першої групи, де наявне дієслово і постпозитив: *turn off/ turn on*. Дуже важливо вміти розрізнити фразове дієслово *to deal with* від сполучення *depend on*, де прийменник *on* може вилучатися – *it depends*. У словниках зазвичай прописані різні види словосполучень, що допомагає чітко орієнтуватися в прийменниках. Фразовим дієсловам притаманна ідіоматичність – значення фразового дієслова в цілому не виводиться зі значень окремих його компонентів – дієслова і постпозитивів (прийменника/сполучника). Фразові дієслова мають здатність утворювати пасивні конструкції, долучати адвербіальні прийменники до та після іменника, а також підкреслювати й конкретизувати зміст.

Фразові дієслова мають свою кла-

сифікацію. Р. Кортні розрізняє ідіоматичні вислови – *give up*, дієслова, які вживаються тільки з певним прийменником або прислівником – *agree to*, комбінації дієслово + прислівник – **eat up**, фразові дієслова, які завжди приймають *it* у функції додатка: *jump to it*, зворотні фразові дієслова – *pride yourself on*. Автор наголошує на тому, що не потрібно плутати фразові дієслова з фразелогізмами та ідіомами [3, с.5]. Все це впливає на подальший переклад фразових дієслів. Цікавим є те, що фразові дієслова набули такої популярності, що використовуються навіть у діловому мовленні та в офіційно-діловому стилі, де вони надають чіткості та лаконічності. Саме тому варто розглянути особливості їхнього перекладу, де образ оригіналу повинен бути збереженим.

При перекладі надзвичайно важливо визначити семантичну структуру та інформаційний зміст, відчуті нюанси вихідного тексту з перекладеним, врахувати концептуальні особливості фразових дієслів. Фразові дієслова позначають дію, стан, просторові та тимчасові характеристики. При перекладі з англійської та українську важливо також звернути увагу на семантику української мови, тому що навіть префікси допомагають нам зробити відповідний переклад. Вони відображають характер чи стан описаної дії. Наприклад, розглянемо такі слова розтанцюватися – розважатися – розмалювати – роз'їхатися – розлюбити. Це підтвердження того, що навіть за допомогою одного префіксу можна здійснити пе-

реклад фразових дієслів, які означають посилення чи припинення дії, поділ чогось на частини або дію у зворотному напрямку та інші. Найчастіше вживаються префікси ви-, роз-, від-, за-, з-, с-, при-, о-, по, про-, під.

Порівнюючи префікси української мови та англійські постпозитивні компоненти, можна на схемі розглянути найбільш вживані конструкції (можуть бути або поодинокі, або подвійні відповідності):

Постпозитивний компонент англійської мови	Український префікс
up	під-, в-
down	с-, з-, зі-
out	ви-
off	с-, з-, зі-, від-
away	ви-, від-
over	пере-
in	в-, за-

Так як фразові дієслова є єдиною смисловою, синтаксичною і семантичною одиницею, то неправильним буде переклад кожної частини окремо, адже втратиться весь сенс, і отримувач не буде задоволений такою якістю перекладу. Знову ж таки варто згадати, що зміна прийменника у фразовому дієслові спричиняє зміну всього речення: *trade off* – поступитися, обміняти, *trade in* – також означає обміняти, але з доплатою. Саме на це слід звертати увагу, оскільки різниця не є суттєвою, проте основний сенс змінюється. Незважаючи на переклад, який є в словнику, потрібно орієнтуватися також і в контексті тексту, тому що не завжди автор

вживає фразове дієслово з відповідним значенням, це також може бути просте дієслово з прийменником.

Фразові дієслова перекладаються і за допомогою доповнення, тобто його не викидають з тексту, а намагаються описати. Важливо згадати, що є дуже багато відповідників не лише в українській мові. Коли переклад здійснюється навпаки з української на англійську, то таке дієслово зі значенням говорити можна перекласти декількома варіантами: *speak up, speak, speak for, talk into, talk away, talk out of, talk off, breathe of*. Це є англійські еквіваленти, але вони теж мають своє власне значення, хоча стосуються і просто іменника «розмова» чи дієслова «говорити». Потрібно зважати також на певні трансформації при перекладі, такі як: генералізація (*to walk off forward* – прямувати; *to hurry in* – спішити), контекстуальна заміна (можна розглянути фразове дієслово *take off* у фразі *take money off him*, саме фразове дієслово має значення знищити, збавити, знімати, але для надання фразі експресивності доцільно використати такий переклад як вимагати, тобто ця фраза перекладеться як: «Вона вимагала у нього грошей»), конкретизація (*to come forward* – виступати наперед; *to look up* – витріщитися) та вибір відповідника (*to search for* – шукати, *to settle down* – оселитися). Саме ці трансформації забезпечують максимально точний та правильний переклад. Варіантний відповідник при цьому є оптимальним варіантом. Перекладач дослідивши контекст тексту, певні його умови, потім може обрати відповідник. Слід та-

кож зазначити, що найбільш вживаними є фразові дієслова з такими постпозитивами: *to, out, down, through, at, in, on*, тому що вони багатозначні. Перекладач повинен також розрізняти дієслівно-прислівникові і складені або аналітичні дієслова.

Наше дослідження показало, що для максимально точної передачі перекладу фразових дієслів можна застосувати морфологічний та синтаксичний способи. Це підтверджує синтетизм української мови та полісемію англійської. Так як фразове дієслово є єдиною семантичною єдністю, то переклад повинен здійснюватися всього фразового дієслова разом, а не окремих його частин. Перекладацькі прийоми є дуже важливими під час перекладу. Щоб зрозуміти фразове дієслово, а також його сприймати та використовувати, потрібно знати типи постпозитивів. Влучно зауважив А. Ніколенко: «на здатність етимологічно вихідної одиниці постпозитива до функціонального переорієнтування та входження до складу фразового дієслова впливають частота вживання та семантичний обсяг прислівника чи прийменника» [6, с.235].

Висновки та перспективи. Ми розглянули особливості перекладу англійських фразових дієслів. Перекладачеві необхідно їх правильно розуміти, визначати фразові дієслова, їх ознаки та відтворювати на письмі чи усно. При перекладі слід враховувати особливості менталітету (міжкультурна проблематика) та застосовувати різноманітні трансформації. Фразові дієслова допо-

магають надати експресивність та виразність. Незважаючи на різноманітність та їх велику кількість, вони все рівно упорядковані в словниках, які є у вільному доступі. Фразове дієслово може змінювати форму дієслівного компонента, найчастіше перекладачі стикаються з дієсловами, що позначають рух, в текстах, де переважає опис, фразові дієслова застосовуються рідше, адже для них потрібна динаміка героїв, перекладач повинен в своєму лексиконі мати значну кількість фразових дієслів, тому що так проявляється його компетентність.

Отже, це все вказує на те, що звичайне дієслово відрізняється від фразового, фразове потребує більшого вивчення та має більше характеристик, а також прагматично – стилістичні аспекти (застосування стилістичної компенсації) є дуже важливими при перекладі, головне пам'ятати, що фразові дієслова – це особливі дієслова зі смисловим дієсловом та прийменником чи прислівником, а не фразеологізми та ідіоми.

Список використаних джерел:

1. Григорьев С. В. Фразовые глаголы / С.В. Григорьев: учебно- справочное пособие. – СПб.: КАРО, 2003. – 272 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 576 с.
3. Кортни Р. Английские фразовые глаголы / Р. Кортни. – М.: Рус. Яз., 2001. – 767 с.
4. Левицкая Т. Р. Глаголы адвербиального значения и их перевод на русский язык / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – Тетради переводчика, №2. – М., 1964. – 16 с.

5. Мокровольський О. М. Пігмаліон [Електронний ресурс] / Пер. з англ. – 2008. – Режим доступу: <http://teatral.org.ua/lib/Show/pigmalion.htm>
6. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 528 с
7. Поуви, Д. Говорите правильно по-англійськи [Текст] / Д. Поуви. – М.: Высшая школа, 1984.
8. Shaw B. Pygmalion. [Електронний ресурс] – 1999. – Режим доступу: www.bartleby.com/138/
- stylistic problems]. – Vinnytsia: Nova knyha, 2004. – 576.
3. Kortni R. Anglijskie frazovye glagoly / R. Kortni [English phrasal verbs]. – М.: Russian Language, 2001. – 767.
4. Levickaya T. R. Glagoly adverbial'nogo znacheniya i ih perevod na russkij yazik / T. R. Levickaya, A. M. Fiterman [Adverbial verbs and their translation into Russian]. – Translator's notebooks, №2. – М., 1964. – 16.
5. Mokrovolskyi O. M. Pihmalion [Electronic resource] / English translation. – 2008. – Access mode: <http://teatral.org.ua/lib/Show/pigmalion.htm>.
6. Nikolenko A.H. Leksykolojiia anhliiskoi movy – teoriia i praktyka [Lexicology of the English language – theory and practice.] – Vinnytsia: Nova Knyha, 2007. – 528.
7. Pouvi, D. Govorite pravil'no po-anglijski [Speak English Correctly] / D. Pouvi. – М.: High school, 1984.
8. Shaw B. Pygmalion. [Electronic resource] – 1999. – Access mode: www.bartleby.com/138/.

References:

1. Grigor'ev S. V. Frazovye glagoly / S.V. Grigor'ev: uchebno- spravocnoe posobie [Phrasal verbs]. Study guide. – SPb.: KARO, 2003. – 272.
2. Karaban V. I. Pereklad anhliiskoi naukovoi i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy / V. I. Karaban [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-

TRANSLATION METHODS OF PHRASAL VERBS

A.I. Bambura, G.I. Sydoruk

Abstract. *The article substantiates the problems and translation methods of phrasal verbs in the period of global development. Due to globalization there is a great need for correct translation and understanding between people and since English remains international all its structures must be clearly analyzed and studied. The phenomenon of phrasal verbs is characterized by a high frequency of use and distribution as well as the study of phrasal verbs provides enrichment of vocabulary, develops memory and critical thinking. The article considers the influence of phrasal verbs on the text as a whole, ways to solve problems of their translation using morphological and syntactic methods which indicates the professionalism and competence of the translator.*

The purpose of this study is a complete analysis of phrasal verbs as well as their classification.

Results of research. *Linguistic idiomatics is very important in the work of a translator and linguistic competence demonstrates the professionalism of the translator. Virtually every verb of Greco-Latin origin that has been assimilated in English can be replaced by*

the corresponding phrasal verb: to find out – to discover, to blow up – to explode. At this stage of language development, phrasal verbs are allocated to a separate subsystem of English which requires detailed study in translation, because there are several ways to translate a phrasal verb and experienced translators advise to check the word in the dictionary in advance. Phrasal verbs are considered the basis of the English language, they can consist of two or three words, but most belong to the first group where there is a verb and a postpositive: turn off / turn on. It should also be noted that the most common are phrasal verbs with the following postpositives: to, out, down, through, at, in, on, because they are polysemous. Phrasal verbs have become so popular that they are used even in business speech and in a formal business style where they provide clarity and conciseness. Phrasal verbs denote action, state, spatial and temporal characteristics. You should also take into account certain transformations in translation, such as: generalization (to walk off forward – to go; to hurry in – to hurry), contextual replacement (you can consider the phrase verb take off in the phrase take money off him, it is advisable to use such translation as: “She demanded money from him”), concretization (to come forward – to look forward; to look up – to stare) and the choice of a counterpart (to search for – to search, to settle down – to settle). These transformations provide the most accurate and correct translation. The variant equivalent is the best option here. The translator must also distinguish between verb-adverbial and compound or analytical verbs.

Conclusions and prospects. *We have considered the peculiarities of the translation of English phrasal verbs. The translator needs to understand them correctly, to define phrasal verbs and their characteristics. Phrasal verbs help to give expressiveness and during the translation one should take into account the peculiarities of the mentality (inter-cultural issues) and apply various transformations. Despite their diversity and large number, they are still organized in dictionaries that are freely available. Phrasal verb can change the form of the verb component, most often translators encounter verbs denoting movement, in texts where the description prevails phrasal verbs are used less often, because they require the dynamics of the characters. So, all this indicates that the ordinary verb differ from the phrasal, phrasal requires more study and has more characteristics and pragmatic – stylistic aspects (application of stylistic compensation). The main thing is to remember that phrasal verbs are special verbs with a semantic verb and a preposition or adverb, not phraseological units or idioms.*

Key words: phrasal verb, translation, grammatical structure, syntax, polysemy, grammatical transformations, pragmatic and stylistic aspects, postpositive.

ПРИНЦИПИ ПЕРЕДАЧІ ІДІОМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Сидорук Г.І., Дзень Ю.Р.,

2 курс

Національний Університет Біоресурсів і Природокористування України,
м. Київ (Україна)

Анотація. У статті розглянуто принципи перекладу англійських ідіом українською мовою. Досліджено основні способи їх перекладу. Визначено основні методи перекладу фразеологічних одиниць: описовий переклад, фразеологічний еквівалент, фразеологічний аналог, дослівний переклад та контекстуальні заміни.

Ключові слова: ідіома, фразеологізми, фразеологічний аналог, переклад.

Ідіоматичні одиниці широко використовуються в усному та писемному мовленні (художня література, публіцистика тощо), проте, їх структурно-семантичні особливості вивчені недостатньо. Тому, при перекладі цих одиниць з англійської на українську залишається багато невіршених питань. У вітчизняному перекладознавстві досі не існує комплексного дослідження та остаточного вирішення багатьох проблем, пов'язаних з особливостями перекладу англійських ідіом українською мовою у творах або статях. Мета цієї роботи полягає у визначенні, що таке ідіома, які основні способи та методи її перекладу.

Термін ідіома походить від давньогрецького слова *ídíōma*, що означає особливість, своєрідність. Виділяються два основні погляди на ідіоматичні одиниці – так звані широкий підхід та вузький підхід. Згідно з останнім, ідіомами вважаються лише такі «стійкі словосполучки, семантика яких не виводиться зі значень її складників, а інтегрована ними формально; виникає внаслідок втрати мотиваційних відно-

шень» [1, с. 173]. У вузькому розумінні ідіома – це стала, семантично непрозора чи метафорична одиниця або ж, за традицією, «із значення частин якої не виводиться її значення»: *kick the bucket* або *spill the beans*. У широкому розумінні ідіома – це загальний термін для багатьох видів полілексемних одиниць, незалежно від того, чи вони є семантично непрозорими.

У вітчизняному мовознавстві протягом довгого часу існувала традиція називати ідіоми фразеологічними зрощеннями, за термінологією радянського мовознавця акад. В.В. Виноградова, який розподілив фразеологічні одиниці на фразеологічні зрощення (або ідіоми у вузькому значенні), фразеологічні єдності та фразеологічні сполучення. На його думку, фразеологічні зрощення характеризуються немотивованістю складу зворотів (тобто з суми складових таких фразеологічних одиниць неможливо дізнатися про загальний зміст одиниці) та абсолютною семантичною єдністю компонентів. Серед фразеологічних зрощень виділяють наступні підтипи:

1) Фразеологічні зрощення, у складі яких є так звані слова-некротизми (лексичні архаїзми, історизми та інші лексеми, що вийшли з ужитку мовлення): англійська ідіома *to buy a pig in a poke* на позначення невідомого та невдалого придбання чогось, що не було уважно розглянуто напередодні (укр. ідіома купувати kota в мішку). Лексема *a poke* позначає мішок і є архаїзмом (сучасний синонім *sack*), який в сучасній англійській мові вживається лише у вищезгаданій ідіоматичній одиниці. Тобто ми бачимо випадок, коли лексема продовжує жити значно довше у межах ідіоматичного словосполучення, аніж у вільному словосполученні чи ізольовано;

2) Фразеологічні зрощення, що містять граматичні архаїзми, які є синтаксично неподільним цілим. Так, ідіома *I am good friends with him* (ми з ним добрі друзі) є, з точки зору граматичної структури, неправильною та нелогічною. Займенник *I* стоїть в однині, проте форма *I am a good friend with him* є неможливою, хоча значно більш логічною. Можливою є форма *I am good friend of his*, але вона не є ідіоматичною одиницею;

3) Фразеологічні зрощення, що стали нерозкладними як лексично, так і семантично: *to be born with the silver spoon in one's mouth*;

4) Фразеологічні зрощення, що являють собою таку семантичну єдність, що лексичні значення компонентів зовсім не є важливими для розуміння цілого [2, с.144]: *to go between* – бути посередником.

Однією з основних особливостей фразеологічних одиниць, яка відрізняє їх від вільних словосполучень, є ідіоматичність. Фразеологізми часто містять метафоричний елемент, тому їх не можна перекладати дослівно, оскільки в більшості випадків вони мають чітке національне забарвлення. Все це, та ряд інших факторів призводить до того, що фразеологічні одиниці часто не мають абсолютних відповідників в іншій мові.

Переклад ідіом важливий не лише для практики, а й для теорії перекладу. Автентичний переклад фразеологізмів викликає значні труднощі, оскільки їм притаманне розмовне забарвлення, афористичність, образність, лаконізм. Використання фразеологізмів характерне як для художньої літератури та публіцистики, так і для живого мовлення. Ці питання слід розглядати не тільки як проблему перекладу художньої літератури, але й як надзвичайно важливу загальну проблему перекладу. Ідіоми – особливий тип поєднань. Основною їх особливістю є «часткова або повна невідповідність плану змісту вираження, що визначає специфіку ідіоми» [3, с. 127] і безумовно впливатиме на вибір прийомів і способів перекладу.

Також слід пам'ятати, що багатозначність і омонімія властиві не лише словам, але й ідіомам, тобто одне і те саме поєднання може одночасно бути і стійким, і вільним. Уміння аналізувати мовні функції є ще однією умовою адекватного перекладу фразеологізмів. Іноді автори використовують ідіоми

відразу в декількох значеннях для створення образних або емоційних асоціацій, гумористичного ефекту або для передачі національно-культурних відмінностей.

Існують наступні методи перекладу ідіом: 1. *Описовий переклад*. Якщо англійська ідіома не має в українській мові еквіваленту або аналогу, то дослівний переклад міг би привести до малозрозумілого буквалізму, тому перекладачеві необхідно відмовитись від передачі образності та використовувати описовий переклад з поясненням змісту ідіоматичні одиниці за допомогою вільного сполучення слів. *If you want to be a member of this club, you are to abide by.* – Якщо ти хочеш стати членом цього клубу, ти мусиш дотримуватися правил. *I wouldn't offend you for all the tea in China.* – Я б ніколи тебе не образив, якою б не була причина! [4, с. 17].

2. *Транслітерація з поясненням*, тобто додатковим знанням, необхідним для розуміння ідіоми. З позицій когнітивної лінгвістики такий спосіб досить зручний для перекладу більшості фразеологічних одиниць із власними назвами, оскільки сприяє формуванню в свідомості читача певного фрейму, який буде уподібнюватися щоразу, коли читач/слухач натраплятиме на відповідний антропонім. Так, ідіома *honest Abe* – чесний Ейб мусить супроводжуватися уточненням, що мова йде про Авраама Лінкольна, шістнадцятого президента США, котрий і справді володів рисою, згаданою в ідіомі, – віддавав усі борги вчасно. У

такому випадку можна буде уникнути плутанини значень, адже згадка про чесність може надати іронічного відтінку фразі при перекладі, якщо не знати про деталі, пов'язані з ім'ям Ейб, котрі відомі пересічному американцеві. Цікаво, що такі ідіоми, як *honest Abe* можуть розширювати своє значення [5]. Тоді фонове знання буде незамінним при декодуванні значення ідіоми.

3. *Фразеологічний еквівалентний переклад* набуває щоразу більшої популярності в перекладі ідіоматичних виразів: *Come on in. Sit down and feel at home* [6, с. 145]. – Заходь і почувайся як вдома.

Так, ідіома *to catch up on smth* дослівно буде перекладатися як хапати верх на/за щось або над чимось. Проте такий переклад є нелогічним та незрозумілим. Правильний переклад ідіоми – надолужувати згаяне: *I needed a couple of days to catch up my school work* – Мені потрібно було пару днів, щоб доробити свою шкільну роботу.

4. *Фразеологічні аналоги*. Кількість образних ідіом, які співпадають по змісту та образності в англійській та українській мовах, порівняно невелика. Значно частіше перекладачеві треба використовувати українську ідіому, аналогічну за змістом англійській, але, яка базується на іншому образі: *a drop in the bucket* – крапля у морі; *a fly in the ointment* – ложка дьогтю в бочці з медом. Використання відповідного аналогу забезпечує такий самий адекватний переклад ідіоми, як і у випадку існування фразеологічного еквівалента: *Haven't seen him for ages. Last time he*

broke the bank at the casino and walked away with a lot of money. – Сто років його не бачив. Минулого разу він зірвав великий куш і пішов звідти з повними кишеньками.

5. *Дослівний переклад (калькування) ідіом.* Іноді перекладач, намагаючись зберегти образність оригіналу при перекладі ідіоми, для якої немає еквівалента чи аналога в рідній мові, вдається до буквальної передачі образу. Такий спосіб можна використовувати лише у тому випадку, якщо в результаті калькування ми отримуємо вираз, який буде легко сприйматися українським читачам та не створюватиме враження непридатності загальноприйнятим нормам української мови. Іноді при дослівному перекладі англійської ідіоми використовують вставні слова: як говориться, як кажуть; ніби підкреслюючи цим, що іноземна фраза приведена дослівно. Дослівний переклад не є фразеологічним перекладом, бо він не використовує готові ідіоми, які є у мові перекладу, а кожного разу створює новий образний зворот, чужий рідній мові, хоча і зрозумілий: *to grind (one, something) to powder* – розтерти, стерти на порошок (когось, щось) *What is sauce for the goose is the sauce for the gander* – що для гуски приправа, те й для гусака приправа.

6. *Контекстуальні заміни* при перекладі полягають в тому, що перекладач намагається знайти таку українську ідіому, яка хоча і не відповідає за значенням англійській, але з достатньою точністю передає її зміст у даному конкретному контексті: *fetch and carry for* –

бути на побігеньках. *You can take a horse to the waters, but you cannot make him drink* – Силою не будеш милою.

Використання ідіом робить мову доповідача природнішою, яскравішою, показує високий рівень володіння іноземною мовою. Адже англійська мова відома великою кількістю фразеологічних одиниць. Тому переклад ідіом є дуже важким та відповідальним завданням. Проблеми та труднощі перекладу ідіом пов'язані з певною складністю їх ідентифікації, їхньою етноспецифікою (тому перекладач не повинен локалізувати текст при перекладі, тобто, надмірно вносити елементи культури мови перекладу) та труднощами перекладу, пов'язаними з їх емоційною насиченістю.

Підсумовуючи вищесказане зазначимо, що існують декілька варіантів перекладу англійських фразеологізмів: передати фразеологізм фразеологізмом, переклад фразеологічним аналогом, переклад калькою, дослівний, описовий переклад та контекстуальні зміни при перекладі. Отже, цей процес є творчим і потребує вміння відшукати необхідні порівняння і вираження для збереження смислового навантаження тексту перекладу. Без знання фразеології неможливо оцінити яскравість і виразність мови, зрозуміти жарт, гру слів, а іноді і сенс всього висловлювання.

Список використаної літератури:

1. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
2. Виноградов В.В. Об основных типах

- фразеологических единиц в русском языке // Избранные труды. Лексикология и лексикография. – М.: Наука, 1977. – С. 140-161.
3. Казакова Т. А. Практические основы перевода. СПб: Союз, 2000. – 320 с.
4. Сейдл Дж. Идиомы английского языка и их употребление. М.: Высшая школа, 1993. – 266 с.
5. Словник англійських ідіом. URL: <https://teacheng.info/reference/idioms>
6. Weinreich U. Problems in the Analysis of Idioms. Los Angeles: University of California Press, 1984. – 238 p.

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

Руденко В. О.

студентка 4 курсу,

Сидорук Г.І.

к. філол. н., доцент,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ

Анотація: Статтю присвячено комплексному аналізу теоретичних та методичних засад термінологічної лексики банківської сфери з метою виявлення загальних тенденцій термінотворення та розкриття національно-специфічних рис у формуванні термінолексем.

Abstract: The article investigates the complex analysis of the theoretical and methodological bases of the banking terminology in English and Ukrainian to identify general tendencies of term-formation and reveal national-specific features of banking terms of contrasted languages. A paradigm of methods has been selected for the contrastive analysis of banking terminology.

Ключові слова: англomовна банківська терміносистема; термін; термінологічні сполуки; фінансовоекономічний дискурс; інваріантне значення терміна; лексико-семантичні процеси.

Keywords: English banking terminology; term; term combinations; financial and economic discourse; invariant meaning of the term; lexico-semantic processes.

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується послідовним і системним підходом до вивчення термінології. Головне в системному підході дослідження термінології банківського дискурсу – аналіз її складових частин. Про значення системності мови наголошували зарубіжні дослідники, які зазначають, що системність характеризує мову всіх її підсистем, але найпомітніше це явище простежується у фінансово-економічній термінології.

Англomовна банківська термінологія є невід'ємним складником англomовної економічної терміносистеми,

пов'язаної з мовною і концептуальною картиною ділового стилю. Вона є ієрархічно організованою сукупністю термінологічних одиниць на позначення специфічних професійних понять у сфері банківської діяльності. Термін постає як особливе слово чи словосполучення, що номінує поняття певної галузі знання і/або діяльності та відрізняється від інших номінативних одиниць однозначністю, точністю, системністю, стислістю і незалежністю від контексту.

Дослідження англomовної банківської термінології у контексті новітніх надбань термінознавства зумовило її

розгляд у єдності номінативного і функціонально-комунікативного рівнів.

Найчисельнішою і найпродуктивнішою є група термінів-словосполучень, утворених комбінацією двох і більше слів: *banking sector; global banking markets; bank giro credit slip*. Між структурним типом моделі та кількістю побудованих за нею словосполучень встановлюється асиметрія, що більше структурних компонентів має словотвірна модель, то менше терміноодиниць утворюється за її зразком композитів

Між внутрішньою формою терміна та його спроможністю бути багатозначним існує чітка корелятивна залежність: що менша кількість компонентів терміна, то більша вірогідність його полісемічності: *cash; cost; bill etc*. Основним способом інновативного поповнення термінофонду банківської лексики є акомодация, яка виявляється у двох напрямках – пристосування загальноновживаної лексики до потреб банківського дискурсу і транстермінологізація: *push factor; pull factor; current income; current expenditure*. Вони є релевантними як для поповнення та збагачення банківського термінотворення, так і для окреслення когнітивної картини англомовного банківського дискурсу.

Аналізуючи терміни банківського дискурсу, важливо взяти до уваги те, що перенесення поняття інваріанта з односторонніх мовних одиниць призводить до того, що у банківській терміносистемі отримуємо багатовимірне

протиставлення інваріанта і варіантів з урахуванням таких його факторів:

1) варіювання у плані вираження при незмінності, інваріантності плану змісту;

2) варіювання у плані змісту при незмінності, інваріантності плану вираження;

3) одночасне варіювання у плані вираження і у плані змісту.

Таким чином, три стабільних фактори – його форма, пряме номінативне значення, і загальні формальні семантичні ознаки – складають формально-семантичний інваріант полісеманта. У плані змісту терміни різняться тим, що поруч із загальними компонентами існують також диференційні їх ознаки, а в плані вираження тим, що реалізація кожного терміну експлікується в певних синтагматичних умовах.

До системи термінів необхідно підходити з урахуванням того, що одні й ті самі явища індивід може трактувати неоднозначно та по-різному. Системність терміна потребує з'ясування самого поняття системи. Система є сукупністю елементів, що знаходяться у зв'язку та взаємодії один з одним, яка складає певну цілісність. Зазначимо, що семантичне ядро термінологічної системи становить групу поняттєво об'єднаних сем, які зазнають певного переосмислення. Щодо терміна як такого, то система для нього – це насамперед лінгвістична упорядкованість спеціальних слів, що обслуговують певне термінологічне поле.

Системність тієї чи іншої термінології залежить від того, якими части-

нами мови виражені терміни. Більшість термінів банківського дискурсу є іменниками. Домінуючий характер термінів-іменників пояснюється тим фактом, що вони можуть виражати не лише об'єкти, процеси, поняття, а також явища. У роботі концентруємо увагу на термінах міжсистемного функціонування, які мігрують із суміжних терміносистем (економіки, права, маркетингу, менеджменту). Семантичний взаємозв'язок таких термінів визначає їх багатозначність, універсальність та міждисциплінарний статус: *brand manager; top manager; account manager; PR (Public Relation) manager*.

Безперечно, що поняття системності терміна "генетично" пов'язане з концепцією його структурності. Під структурністю розуміємо наявність складових частин (компонентів) терміна, які створюють стійку єдність і цілісність. Структура – сукупність стійких зв'язків об'єкта. Зазначимо, що корелятивність фундаментальних понять "система" та "структура" досі не має чіткого визначення. Так структура як одна із базових онтологічних сутностей визначається дослідниками як ціле, частина цілого та співвідношення частин.

Банківський термін тлумачимо як особливе слово чи словосполучення, що номінує поняття відповідної галузі знання або діяльності. Виявлено, що семасіологічні властивості англомовного банківського терміна корелюють з його структурно-семантичними параметрами. Динаміка використання

англомовного банківського терміна визначається трьома жанрами: професійним, академічним і публіцистичним. Англомовні банківські терміни виступають мовними маркерами, за допомогою яких здійснюється розуміння текстів фінансово-економічної та банківської сфер.

У процесі систематизації вибірки термінів банківської сфери виявлено наступну закономірність: що більше у терміна значень, то менша кількість компонентів, які входять у його структуру. Для полісемічних банківських термінів типовими є суфіксальне та префіксальне утворення. Аналіз складних банківських термінів дав змогу виокремити одно-, дво-, три- та полікомпонентні моделі. Досліджувана термінологія виступає стрижнем лексикосемантичної системи у професійному, академічному та публіцистичному жанрах банківського дискурсу.

Список використаних джерел:

1. Авербух К.Я. Терминологическая вариантность: терминологический и прикладной аспекты / К.Я. Авербух // ВЯ. – 1986. – №6. – С. 38–49.
2. Антрушина Г. Б. Пособие для чтения на английском языке, М., «международные отношения», 1975. -208 с.
3. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка: (Стилистика декодирования): Учебное пособие для студентов пед. институтов по спец. «Иностранный язык» – 3-е изд. -М.: Просвещение, 1990.
4. Бархударов С.Г. О значении и задачах научных исследований в области терминологии / С.Г. Бархударов // Лингвистические проблемы научнотехниче-

- ской терминологии. – М., 1970. – С. 9.
- Виллюман В.Г. Английская синонимия / В.Г. Виллюман. – М.: Высш. шк., 1980. – 127 с.
5. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціальні аспекти / Д'яков А. С., Кияк Т. Г., Куделько З. Б., – К.: Видавн. дім “KM Academia”, 2000. – 216 с.
6. Малиновская И.В. Экономическая терминология в английском языке (процессы формирования и функционирования): дис. канд. филол. наук / Ирина Витальевна Малиновская. – К., 1985. – 247 с.
7. Слюсарева Н.А. Проблемы функциональной морфологии современного английского языка. – М., 1986

MORPHOLOGICAL AND SEMANTIC NEOLOGISMS IN TOURISM INDUSTRY

Dziubina O. I.

Doctor of Philosophy (кандидат наук)

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Constant vocabulary replenishment is the essential condition for language development. Being the best representation of language dynamics, it is directly influenced by extralinguistic reality and changes affecting it. Modern linguistic science considers the process of word formation as the form of language functioning necessary for vocabulary organization as well as the specific means of reality representation. Garnering much attention is the role of neologisms as language development indicator, which reflects its adjustment to changes caused by extralinguistic factors, and its functioning as well. The occurrence and functioning of new words is a subject of systematic research. A great deal of currently available information has been researched and published by L. Bondar, N. Drabov, E. Kusch, N. Moisieieva, Y. Zatsnyi, A. Yankov who contributed greatly to linguistic science.

Neology, which has long been classified as a branch of linguistic science, still has difficulty adopting one clear definition of the polysemic term “neologism”. Different points of view are to be taken into account which resulted in the ambiguity of this term [5, p. 59]. There are two approaches to its interpretation suggested by H. Kozmyk. According to

the first one, the notion “neologism” embraces new words coined following all word formation rules and patterns present in a specific language, which denotes new, unknown or earlier nonexistent notions, objects or reality. On the other hand, new meanings for the existing words or synonyms to common notions are also referred to as neologisms [5, p. 14]. The same problem is faced while attempting to classify new words. It is different approaches and criteria for differentiation of neologisms that keep scientists from adopting universal classification of new words. Having studied previous experience in published articles, we may conclude that neologisms fall into several categories:

- according to word formation method there are lexical, semantic neologisms and new collocations [3, p. 6];

- according to origin there are new coinages and nonce words [8, p. 5];

- according to purpose, there are nominative and stylistic neologisms [10, p. 276].

The paper deals with neologisms in the sphere of tourism. The aim is to identify neologisms in tourism vocabulary.

In the given article we are going to look into the neologisms in the sphere of tourism, which emerged in the 1990s and

later. We have chosen the most commonly used lexical units in tourism terminology, dictionaries, articles on tourism being used as a source. The major ways of word formation in English are as follows:

- b) adding new senses to already existing words (semantic neologisms);
- c) compounding;
- d) shortening;
- e) blending;
- f) affixation.

One of the most productive way of word formation is **shortening**. Shortening is the process of subtracting phonemes and / or morphemes from words and word-groups without changing their lexicogrammatical meaning. Word shortening in the English language can be done in many ways. Abbreviation is quite productive way of word formation in Tourism Industry.

Abbreviation is a process of shortening the result of which is a word made up of the initial letters or syllables of the components of a word-group or a compound word.

Acronymic abbreviation (acronym) is **a shortening which is read as a succession of the sounds denoted by the constituent letters, i.e. as if they were an ordinary word**. Shortenings can be found in such terms as [5]:

- *FAM* tour– a Familiarization tour is a way for tour operators or media to learn more about your destination. These tours are typically organized by a DMO and suppliers are included as a stop on the itinerary. FAMs are the best way for a buyer to learn about your property. I wrote a blog post on best practices for FAM tours earlier this year.

- *F.I. T.* Depending on who you ask, this stands for Foreign Independent traveler, Frequent independent traveler or Financially independent traveler. They all have this in common – it's one person, a couple or a family instead of a large group. FIT customers can purchase an entire vacation package that included everything, or can pick and choose what elements of a vacation they would like.

- *OTA*– Online travel agency. The internet has changed a lot in our industry and the birth and growth of OTA's is one of the biggest changes. Expedia, Travelocity, Orbitz are all examples of websites where people can book travel directly. Chinese OTA's such as Ctrip and Alitrip will be larger than all the other OTA's combined within a few years.

The process of simultaneous combining and shortening is called **blending**. There is a great number of examples of such words:

- *bleisure* (the activity of combining business travel with leisure time);
- *paliday* (pal + (hol)iday) is a vacation with staying at relatives or acquaintances;
- *transumer* (tran(sient) + (con)sumer) is a tourist who spends a great amount of money on shopping during his/ her journey.

One more productive way of word formation is **compounding**. Compound words are formed when two or more lexemes combine into a single new word. Compound words may be written as one word or as two words joined with a hyphen. For example [6]:

- *Boutique hotel* – small, yet prestigious hotel, with services tailored to a particular crowd;

- *Base fare* – **The cost of your airfare prior to taxes and surcharges;**

- *Capacity management*: a process that seeks to ensure that their organisations operate at optimum capacity whilst maintaining customer satisfaction levels.

- One more productive way of word formation is affixation. **Affixation** is the morphological process in by which bound morphemes are attached to a roots or stems to mark changes in meaning, part of speech, or grammatical relationships. Affixes take on several forms and serve different functions. Here are some examples [7]:

- *Gastro-tourism* – Basically, traveling for the food. Sure, that could include Instagramming your food as well. We have referenced some of our favorite travel and food blogs, if you want to get a clearer idea.

- *Layover* – **The time and money** one spends duty-free shopping at the airport, while waiting for connecting time.

Semantic neologisms (words that have gained new meaning) are also quite widespread in Tourism Industry [5]:

- *Red-Eye Flight* – mainly a North American term, a red-eye flight generally refers to a late night departure from the west coast, arriving on the east coast in the early morning of the next day – an overnighter (thus the red eyes).

- *Bulkhead Seat* – bulkhead seating refers to the first row in each cabin class. These seats generally have more legroom, and on many plane types, these rows are where infant bassinets attach. For this reason, some bulkhead seats are usually left for allocation by the airline's airport

check-in staff, where a final tally of infants is taken.

- *Consolidator* – a travel business, which has direct contracts with major airlines. A consolidator may reserve or buy seats in bulk at a lower price with intent to resell them at a different price.

- *Shoulder season* – this is the time of year at an attraction or destination that is between the high season with the most visitors, and the low season with the fewest. Shoulder seasons area often the best place to develop ideas for growth.

To sum up, neologisms represent active changes in society and dynamic trends in language. They are the driving force that triggers language development. Most of the investigated morphological lexical units were formed by means of abbreviation, blending, compounding and affixation. There are also a lot of examples of semantic neologisms in Tourism Industry.

Literature

1. Coleman J. *The Life of Slang* / J. Coleman. – Oxford: Oxford University Press, 2012. – 368 p.
2. Herring S. *Computer-Mediated Conversation: Introduction and Overview* [Электронный ресурс] / S. Herring // *Language @ Internet*. – 2011. – Vol. 8. – Режим доступа: <http://www.languageatinternet.org/articles/2011/Herring>. Дата доступа: 11.04.2014.
3. Livingstone S. *Risky Social Networking Practices Among – Underage Users: Lessons for Evidence-Based Policy Communication* / S. Livingstone, K. Ólafsson, E. Staksrud // *Journal of Computer-Mediated Communication*. – 2013. – Vol. 18 (3) – P. 303–320.
4. *Slang Dictionary* – Text Slang, Internet

- Slang, & Abbreviations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.noslang.com/dictionary/>. Дата доступу: 10.02.2016.
5. Urban Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=facebook>. Дата доступу: 11.09.2016.
6. Word Spy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wordspy.com/> Дата доступу: 11.09.2016.
7. Дзюбіна О. І. Диференціальні ознаки неологізмів і okazіоналізмів / О. І. Дзюбіна // Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивнодискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти: матер. міжнар. наук.-практ. конфер. (17 квітня 2014 р.). – К.: Вид. Кафедра, НТУУ «КПІ», 2014. – С. 105–106.
8. Dziubina O.I. The thematic distribution and emotional evaluation of Twitter and Facebook slang neologisms / O. I. Dziubina // Kraków: Zbiór artykułów naukowych (30.01.2016–31.01.2016). – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. “Diamond trading tour”, 2016. – S. 57–58.
9. Dziubina O.I. The influence of the internet-related affixes on the formation of computer neologisms / O.I. Dziubina // Volgograd: Science and World, International scientific journal. Philological sciences. – 2014. – Vol. II. – № 3 (7). – P. 148–150.
10. Dziubina O. I. The emergence and functioning of neologisms in the sphere of pop music culture / O. I. Dziubina // Cutting edge-science: international scientific and practical conference (August, 2020 Shawnee, USA). – Shawnee ; USA: Primedia E-launch, 2020. – P. 155-157.
11. Дзюбіна О. І. Класифікація, структура та функціонування Інтернет-мемів в соціальних мережах Twitter та Facebook / О. І. Дзюбіна // Молодий вчений. Сер.: Філологічні науки. – 2016. – № 2 (29). – С. 375–379.

DOCUMENTS CARTOGRAPHIQUES ANCIENS EN TANT QU'OBJETS DU PASSÉ ET ŒUVRES D'ART DANS L'ACTIVITÉ DE LA BIBLIOTHÈQUE (EXPÉRIENCE DE TRAVAIL DANS LA SALLE DE CARTOGRAPHIE DE LA BIBLIOTHÈQUE NATIONALE D'UKRAINE V.I. VERNADSKYI)

Uvarov Y.

École scientifique "Un beau monde", Kyiv

Melnychuk V.

Bibliothèque nationale d'Ukraine V.I. Vernadskyi

Mots-clés: bibliothèque, cartographie, histoire, art, éducation.

Keywords: library, cartography, history, art, education.

Ключевые слова: библиотека, картография, история, искусство, образование.

Aujourd'hui, grâce aux nouvelles technologies, l'homme a la possibilité d'utiliser à ses fins un grand nombre d'informations en format électronique, ainsi que sous forme imprimée. Beaucoup plus d'options de transmission des textes et des images qu'auparavant ont apparu. Cela réduit la motivation pour visiter la bibliothèque. Le rôle de la bibliothèque en tant qu'organisation fournissant aux gens des informations sous forme de texte se diminue. C'est pourquoi, l'une des tendances de l'activité de la bibliothèque peut constituer l'étude et la promotion de documents manuscrits et imprimés non seulement en tant que sources d'informations textuelles ou d'images sur papier, mais aussi en tant qu'objets tridimensionnels du passé, ainsi que d'œuvres d'art qui non seulement contiennent les informations sur les faits et les termes, mais aussi par leur forme matérielle peuvent affecter considéra-

ment l'état émotionnel de l'homme, ses idées esthétiques [2].

Considérons les traits spécifiques de l'application pratique des documents cartographiques anciens en tant qu'objets matériels du passé et d'œuvres d'art à partir de l'expérience de travail avec les lecteurs dans la salle de cartographie de la Bibliothèque nationale d'Ukraine V.I. Vernadskyi dans la ville de Kyiv. Les cartes géographiques et d'autres documents cartographiques possèdent des propriétés similaires aux œuvres d'art (Photo 1).

En plus des informations sur la perception de l'homme relative à la surface de la Terre et les caractéristiques de cette surface dans le passé, les documents cartographiques anciens ont souvent une décoration originale liée à la fois à la transmission d'informations cartographiques et aux intentions des cartographes

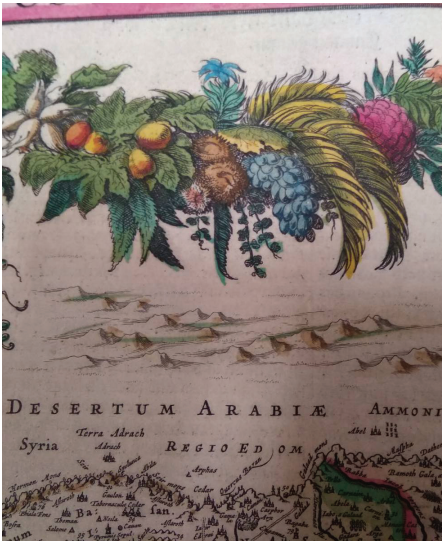

Photo 1. Le fragment d'une carte ancienne.

de rendre ces informations plus expressives, attirantes et de mettre l'accent sur l'importance et la valeur des documents cartographiques.

De telles informations sous forme de textes et d'images peuvent être transmises sous forme de copies des documents en version numérique et sur le papier. Mais les documents cartographiques sont plus expressifs lorsqu'ils sont examinés dans leur forme originale comme des objets matériels du passé [2].

Dans ce cas, à côté du texte et des images, un rôle important est également assigné au type de papier, aux techniques d'application de peinture, au type de peinture, aux caractéristiques déterminées par les influences externes sur le document pendant une longue durée, ainsi que par les conditions de stockage et d'utilisation de ces objets.

Sur les documents cartographiques anciens, exposés lors des manifestations

Photo 2. L'événement avec la démonstration des cartes anciennes.

culturelles et éducatives dans la bibliothèque, vous pouvez voir plus de particularités que sur des copies électroniques ou papiers. C'est une texture particulière du papier, et des teintes de peinture, pouvant varier en fonction de la lumière et de l'angle de vision, c'est aussi un microrelief de la surface du papier, qui dépend du type de papier, de la technique d'application de peinture (le foulage des formes d'impression et la couche en relief de l'encre appliquée), ce sont également des traces, liées à l'utilisation pratique des documents. Tout cela affecte de manière générale la perception de la forme matérielle d'un document cartographique, dont l'expressivité peut varier selon la lumière et l'angle de vision (Photo 3, 4).

Les œuvres d'art et les objets du passé existent également dans une ambiance physique et d'information appropriée. Au cours des manifestations, le personnel de la bibliothèque crée une telle ambiance grâce à des histoires spécialement prépa-

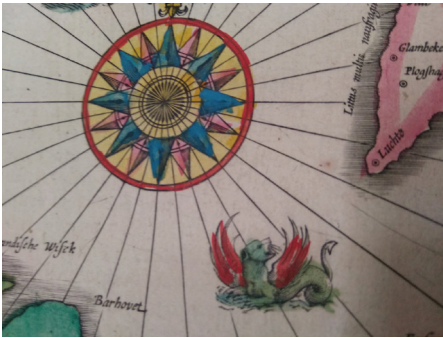

Photo 3. Un être fabuleux dans la décoration d'une carte ancienne.

Photo 4. Un être fabuleux dans la décoration d'une carte ancienne.

rées sur l'histoire et les traits spécifiques d'un document cartographique, attire l'attention des visiteurs sur certaines propriétés de ces objets matériels, souligne leurs caractéristiques individuelles [1; 3].

Une ambiance physique appropriée est également créée pour démontrer les documents cartographiques anciens. Ce sont des livres, des peintures, des œuvres d'art décoratif, des petites formes de sculpture, exposés lors de l'événement. Tout cela met l'accent sur l'importance et la valeur des documents cartographiques anciens en tant qu'objets matériels tridimensionnels.

La coopération du personnel de la bibliothèque avec les lecteurs et les amis de la bibliothèque, parmi lesquels sont les spécialistes de la cartographie, de la critique d'art, de l'histoire, de l'architecture, de la pédagogie, contribue à ce travail (Photo 2).

Ainsi, le travail de la salle de cartographie de la Bibliothèque nationale d'Ukraine V.I. Vernadskyi sur l'étude et la promotion des documents cartographiques anciens se développe en deux domaines: la création d'une ambiance physique et d'information appropriée des ressources de bibliothèque, ainsi que l'intensification du travail avec les lecteurs en fonction de leurs connaissances et de leur expérience pour atteindre les buts de l'activité de la bibliothèque. Le travail contient les photos des fragments des cartes géographiques du XVIIe siècle, qui sont utilisées pour l'étude sur le sujet de l'article.

Littérature

1. Romanchuk M. S. Ancient cartographical documents in the educational activity of the hall of cartography in Vernadsky National Library of Ukraine. Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka. 2020. Vol. 54(04), pp. 25-27.
2. Uvarov Y.V. The library as an object of spatial art in the information society and its educational activity. Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka. 2020. Vol. 54(04), pp. 99-101.
3. Uvarov Y.V. Developing new forms of cultural educational activities of Vernadsky National Library of Ukraine in the efforts to preserve natural and cultural environment. Science, Research, Development (London, 30.10.2019- 31.10.2019): Monografia pokonferencyjna. 2019. Vol. 22, pp. 45-47.

ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Негребецька О. М., Стукаленко З. М.

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музичного мистецтва і методик музичного виховання

ARTISTIC AND CREATIVE ACTIVITY AS A MEANS OF EDUCATION OF PROFESSIONAL CULTURE OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL UNIVERSITIES

Ключові слова: культура, професійна культура, вчитель музики, художньо-творча діяльність.

Keywords: culture, professional culture, music teacher, artistic and creative activity.

Професійна діяльність акумулює всі види культури особистості. Як відомо, професійна культура особистості є єдністю професійних знань, умінь і навичок, що реалізуються в активній творчій пошуковій діяльності. Вона, зрозуміло, пов'язана зі світоглядними настановами, моральними орієнтирами, політичними поглядами, естетичним смаком, культурою мислення тощо. Професійна культура посідає особливе місце у структурі культури особистості, оскільки в процесі професійної діяльності культура особистості всебічно й ефективно реалізується [1].

Ми вважаємо, що основними ознаками культурологічного підходу у професійній діяльності є: врахування інтересів особистості студента та опора на процес саморозвитку його задатків, творчий потенціал та ініціативність; орієнтація на розвиток внутрішньої мотивації до пізнавальної діяльності;

організація процесу навчання з урахуванням суб'єкт-суб'єктної взаємодії; отримання задоволення від вирішення навчальних завдань і завдань у співпраці з іншими суб'єктами освіти; перетворення змісту навчального матеріалу з мети навчання на засіб розвитку особистості студентів; організація рефлексії для самоствердження особистості; орієнтація на пізнавальну діяльність.

Як відомо, у процесі занять творчо-виконавською діяльністю, студенту надаються унікальні можливості для самореалізації, що сприяє «розвитку особистісних духовно-моральних якостей студентів та підвищенню рівня їх загального рівня культури, яка формується поступово в процесі соціалізації через виховання, навчання та особистий життєвий досвід» [3].

Художньо-педагогічна інтерпретація музики як вид навчальної діяльності сприяє новим пошукам худож-

ньо-інтеграційних шляхів. «Студенти повинні усвідомити, що в системі музично-педагогічної освіти, яка має свою специфіку, музично-виконавська інтерпретація творів спрямована на роботу в подальшій професійній діяльності, тобто спрямовується на дитячу аудиторію» [2, с. 352]. Тому майбутні педагоги повинні вміти оптимізувати подальшу їхню роботу, де місце повинно мати: доступність та яскравість інтерпретування твору, уміння рельєфно підкреслити головне в музичному образі, тобто, ненав'язливо трактувати музичний твір; уміння зацікавити дітей власним прикладом. Отже, особливостями культурологічного підходу майбутнього вчителя музичного мистецтва є, по-перше, *процес та зміст фахової підготовки*, що суттєво впливає на рівень професійної підготовки студентів та спрямовує до самореалізації, самовизначення і самоствердження. По-друге, *вплив музики на розвиток особистісних якостей і творчих здібностей*. Музика сприяє розвитку соціально цінних якостей людини, роблячи його більш ліберальним і здатним сприймати «чуже» як «своє». Ця особливість виявляється, як особливе вміння відтворювати, інтерпретувати, емпатійно співпереживати твори музичного мистецтва, формує професійну культуру.

Тож, щоб виховати майбутнього спеціаліста-музиканта з неповторною індивідуальністю, як професіонала, носія культури і суб'єкта міжособистісних відносин, слід відповідно сформувати в

нього систему професійно-культурних цінностей, які забезпечуть високий рівень самосвідомості і самовизначення майбутнього вчителя та його орієнтацію на загальнолюдські цінності, світову і національну духовну культуру.

Отже, художньо-творча діяльність як засіб виховання професійної культури студентів педагогічних університетів включає в себе такі дефініції, як: от: сценічна культура студентів; реалізація завдань педагогічної художньо-комунікативної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі навчальних занять і практичної діяльності через впровадження інтегративних моделей діяльності; самоактуалізація студентів у формуванні стрижневих елементів педагогічно-виконавської майстерності, що забезпечується формуванням музичних компетентностей; формування творчої, всебічно культурної особистості вчителя музики.

Література

1. Бастун М. В. Культурологічний підхід в освіті та його психолого-педагогічне забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/6594/1/Bastun_6.pdf – Загол. з екрану.
2. Москаленко В. В. Культура і особистість./ В. В. Москаленко// Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Том 11. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. Вип. 12. Київ, Фенікс, 2015. С. 352.
3. Овчаренко Н. А. Культурологічний підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. Педагогіка вищої та середньої школи. – 2013. – Вип. 38. С. 75–79.

РОЛЬ ДЕТЕРМІНАТИВІВ-КВАНТОРІВ У СТРУКТУРІ СУБСТАНТИВНИХ СПОЛУЧЕНЬ

Дроф'як Надія Іванівна

Асистент кафедри іноземних мов

Факультет міжнародних відносин

Львівський національний університет

Ім. Івана Франка

Ключові слова: детермінатив, квантифікатор, квантор, ієрархія, комбінаторна здатність, семантичний аналіз.

Key words: determiner, quantification, quantifier, hierarchy, combinatory ability, semantic analysis.

В процесі дослідження субстантивних сполучень варто звернути увагу на особливі слова, детермінативи, які є їх невід'ємною складовою. Детермінативи – це службові слова, які вживаються з іменником та виражають кількісні та класифікаційні відношення в межах словосполучення.

Серед великої кількості детермінативів виділяємо квантифікатори, які вказують на вираження квантифікації об'єктивної дійсності [2]. До означених квантифікаторів належать тільки кількісні числівники, а до неозначених – велика група слів і фраз: *(a) few, fewer, (a) little, less, the least, many, much, more, most, all, enough, some, any* та велика група так званих фразеологічних квантифікаторів *a lot of, plenty of, a number of, etc.* Як правило, тип детермінатива розрізняється за допомогою запитання. Коли він відповідає на запитання 'which ones?', – це ідентифікатор: *their family income* ("The week", Apr. 2018), *the 8th winter exhibition* ("Reader's digest, Aug. 2016"). Коли ж до детерміна-

тива ставиться питання 'how many?', – то це квантифікатор: *two stunning actors* ("Reader's digest, Aug. 2016"). Дослідження групи квантифікаторів показує, що такі як *some, several, (a) few, (a) little, many, much, all* об'єднані в єдину лексико-граматичну систему як засоби вираження неконкретної кількості в сучасній англійській мові [1]. Передаючи різні кількісні значення (від малого до тотального), квантифікатори діляться на дві основні, опозиційні, але внутрішньо пов'язані групи: 1) опозиції широкого плану, а саме: максимально-невизначена кількість (*many, much, all*) – мінімально-невизначена кількість (*few, little, some, several, a few*); 2) опозиції вузького плану, а саме: тотальна кількість (*all*) – велика кількість (*much, many*); декілька (*several, some, a few, a little*) – небагато (*few, little*). Семантичний аналіз кожного квантифікатора реалізується у вигляді ієрархічних сходинок за ступенем абстрактності кількісних значень, які вони виражають. Найменш абстрактне кіль-

кісне значення є характерним для квантифікатора *several: several short stories, several happy moments* (“Reader’s Digest”, Aug.2016). На комбінаторні здатності квантифікаторів не впливає їх належність до спеціальних чи універсальних засобів невизначено-кількісних характеристик чи наявності або відсутності артикля, зате кількісні характеристики квантифікаторів можуть ускладнюватися при наявності так званих часток-лімітативів (обмежувачів) типу: *almost, just, only, quite, so, too, very, etc.*, вживання яких залежить від внутрішньої структури та специфіки кількісного значення квантифікатора [4].

Субстантивні сполучення з ідентифікативними та квантифікативними детермінативами розглядаються як вираження квантифікації предметної дійсності [3]. Наприклад, поняття детермінатива *some* як квантора існування виправдано логікою мислення. Тільки те може існувати в різному вимірі або в різній кількості, що існує взагалі. Тому слово *some* (квантор) є не тільки показником квантифікації предметної дійсності, але й квантором існування певного предмету. Розгляд функціональних слів *some, all* серед цілого ряду детермінативів дозволяє стверджувати, що всі детермінативи (*any, few, a few, many etc.*) є не тільки кванторами-показниками предметної дійсності, але й кванторами існування. Так, приклад “*A few students were waiting in the corridor*” вказує на існування людей, і якщо не прямо виражає, то несе пресупозицію їх існування. Якщо у субстантивному сполученні “*a few*

people” *a few* змінити на *some* або *many*, то речення все ж вказуватиме на існування тих самих людей, але завдяки іншим кванторам [5].

Іменник без функціонального слова, тобто детермінатива, не є признаком будь-якого існування, це тільки назва, а не позначення. Утворення ж елементарної субстантивної фрази вказує на значення існування, отже будь-яке субстантивне сполучення наділене функцією екзистенціальності [3]: *a charity music event, every year donation* (“*The week*”, Apr. 2018).

Квантифікація певних предметів в окремих ситуаціях виражається обмежувальними детермінативами за допомогою *of* та пов’язана з іменником через означений артикль: *some of the bank workers, a few of the organization branches* (“*The week*”, Apr. 2018). Значення існування в обмежених кванторах пов’язано з відношенням фактичної ситуації (відношення речей), які є відомі як для того, хто передає інформацію, так і для того, хто її отримує.

Отже, в англійській мові існує два види детермінативів-кванторів: детермінативи, які входять до складу субстантивного сполучення з метою передачі поняття про клас, де сам клас виступає як абстракція узагальненого поняття про предмет за певним признаком та детермінативи, які належать до субстантивного сполучення з метою позначення конкретних референтів ситуації.

Література

1. Квеселевич Д.И. Интеграция словосочетания в современном английском языке. К.: Вища школа, 1983.-15 с.

2. Левицький А.Е. Функціональний підхід до аналізу номінативних одиниць сучасної англійської мови // Вісник Харк. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – Харків: Константа, 2000. – № 471. – С. 137-144.
3. Слюсарева Н.А. Проблемы функционального синтаксиса современного английского языка. – М.: Наука, 1981. – 207 с
4. Рахилина Е.В. Лингвистика конструкций / Е.В. Рахилина// М.: Азбуковник, 2010.-583с.
5. Droyak N. Asyndetic noun phrases in the Canadian newspaper headline corpus / N. Droyak// British Journal of Educational and Scientific Studies, – № 1(23), January-June 2016, Imperial College Press, London, pp. 473-482